

Avl, rasar og økonomi

Samling for ferske og komande sauebønder 13.-14. januar 2024 - Scandic Voss
v/Nils Inge Hitland, avlsutvalet i Hordaland Sau og Geit

Innhald

- Kva er avl?
- Sauerasar
- Kort om avlsarbeidet på sau
- Påverkar saueavlen økonomien vår?

Avl

«Avl er utvalg og paring av husdyr for å forbedre husdyras egenskaper i etterfølgende generasjoner. Avlsarbeidet omfatter også planlegging, analyser, registrering og lignende som skal til for å lykkes med å forbedre husdyras egenskaper»

Store norske leksikon

Sauerasar

Rasar med avkomstgransking nsg.no/sau/saueavl/

NKS, Norsk kvit sau

Spælsau, kvit

og farga

Sjeviot

Pelssau

Sauerasar

Norge har seks sauerasar som vert rekna som nasjonale og truga. Desse får 310 kr pr dyr i ekstra produksjonstilskot for bevaringsverdig rase.

Dei seks rasane er:

- Dalasau
- Rygjasau
- Blæsetsau
- Fuglestadbrocket sau
- Grå Trøndersau
- Steigar

Dalasaу reinrasasau.com

Rygjasau Raselaget for Rygjasau

Blæsetsau brogeteogblesete.com

Fuglestadbroket sau brogeteogblesete.com

Grå Trøndersau nsg.no/gra-trondersau/

Steigar nsg.no/raselaget-for-steigarsau

Sauerasar

Nasjonale rasar som vert rekna som sårbar men ikkje truga er villsau, gamalnorsk spælsau, norsk pelssau og sjeviot

villsau.no

gammalnorskspelsau.no

Sauerasar

Deltakarane på kurset hadde desse rasane i sine flokkar med tal for kor mange som hadde kvar rase.

RASE	TAL
NKS NORSK KVITSAU	21
KVIT SPÆL	9
FARGA SPÆL	16
SJEVIOT	0
PELSSAU	5
DALASAU	0
RYGJASAU	1
BLÆSET SAU	5
FUGLESTAD BROKET SAU	1
GRÅ TRØNDERSAU	0
STEIGAR	0
VILLSAU	8
GAMANDRSK SPÆLSAU	7

Avlsarbeidet på sau

Avlsmål for sau

Styret i Norsk Sau og Geit har vedteke overordna mål for avlsarbeidet for rasane som inngår i det organiserte avlsarbeidet i regi av NSG.

Hovudmål:

Avlsarbeidet på sau skal bidra til å styrka økonomien i saueholdet

Delmål:

1. Størst mogleg avlsframgang innanfor rammene av bærekraftig utvikling og god dyrevelferd
2. Framgang for eigenskapar i avlsarbeidet som:
 - Gjev produkt som forbrukarane etterspør
 - Bidreg til redusert arbeidsforbruk i produksjonen, spesielt i lamminga
 - Styrkar bruken av beite og andre norske fôrressursar
 - Sikrer god dyrevelferd
3. Effektiv spredning av avlsframgangen frå avlsbesetningane til bruksbesetningane

Organisering av saueavlen

Norsk Sau og Geit har ansvaret for organisering og gjennomføring av avlsarbeidet for sau. Styret i NSG har oppnevnt eit fagleg, rådgjevande organ, Avlsrådet for sau, som har ansvaret for at avlsarbeidet vert gjennomført etter avlsplanen, og at nye tiltak vert organisert og gjennomført når utviklinga gjer det nødvendig, eller ønska.

Væringar

Lokalt er det væringane som er den viktigaste delen i avlsarbeidet

Ein væring er ei samanslutning av interesserte sauehaldarar i et høveleg geografisk område, som samarbeider om å avkomsgranska værer. For å være med i ein væring må ein vera medlem av sauekontrollen. Hovudoppgåva til væringane er å organisera alle praktiske sider ved avkomsgransking av værar, eliteparing og utval av avlsdyr for å få eit effektivt avlsarbeid.

Avlsutval

I kvart fylke er det eit avlsutval for sau oppnemnt av fylkesstyret. Avlsutvalget i fylket har ansvaret for å spreia framgangen som væringane har til bruksbesetningane.

Avlsutvalget har også ansvar for å organisera kåring av værlam.

Organisering av saueavlen

Avlsutval

Leiar Tore Atle Sørheim

Mail: tore.atle.sorheim@akersolutions.com

Mobil: 906 20 154

Kåring

NSG har generelle reglar for kåring av lam som gjeld for alle arrangørar av kåring og for utstillarar av værlam. I tillegg har kvar enkelt rase sine egne kåringsreglar

Påverkar saueavl økonomien vår?

Ja

Økonomi

Tabell 1: Gjennomsnittlig slaktevekt, klasse og fettgruppe for lam av alle raser med over 1000 slakt registrert, fra Sauekontrollens årsmelding 2022

Rase	Antall slakt	Slaktevekt, kg	Klasse	Fettgruppe
Norsk kvit sau	353 458	20,5	8,7 (R+)	5,8 (2+)
Kvit spælsau	45 757	18,3	7,5 (R-)	5,9 (2+)
Gammalnorsk spælsau	24 491	14,5	6,0 (O+)	6,1 (2+)
Farga spælsau	19 682	17,5	7,2 (R-)	6,2 (2+)
Norsk pelssau	12 506	17,1	6,9 (R-)	6,2 (2+)
Gammelnorsk sau	8 367	11,7	5,8 (O+)	5,8 (2+)
Blæset	7 808	17,9	7,4 (R-)	6,5 (3-)
Texel	7 779	19,5	8,8 (R+)	6,2 (2+)
Suffolk	5 375	17,7	7,6 (R)	6,3 (2+)
Svartfjes	4 430	15,2	6,8 (R-)	6,4 (2+)
Rygja	4 195	18,2	7,7 (R)	6,4 (2+)
Steigar	3 257	18,5	7,7 (R)	6,0 (2+)
Sjeviot	3 186	17,7	8,0 (R)	6,3 (2+)
Grå trønder	2 965	16,2	6,8 (R-)	6,1 (2+)
Dala	2 649	17,5	7,1 (R-)	6,0 (2+)
Fuglestadbroket	1 798	17,9	7,4 (R-)	6,5 (2+)
Dorper	1 718	17,2	7,9 (R)	6,2 (2+)
Nor-X	1 586	20,0	8,9 (R+)	5,9 (2+)
Krysning	1 115	17,8	7,4 (R-)	6,4 (2+)

Økonomi

Tabell 2: Gjennomsnittlig antall fødte lam og andel dødfødte (%) per para søye (åring og voksen) fordelt på rase, fra Sauekontrollens årsmelding 2022.

Rase	Fødte lam per para søye	Andel dødfødte (%)
Norsk kvit sau	2,09	4,7
Kvit spælsau	1,94	4,2
Gammalnorsk spælsau	1,81	2,0
Farga spælsau	1,88	3,4
Norsk pelssau	1,85	3,0
Gammelnorsk sau	1,55	1,0
Blæset	1,74	2,9
Texel	1,77	4,2
Suffolk	1,80	3,1
Svartfjes	1,57	2,7
Rygja	1,88	3,7
Steigar	1,73	3,7
Sjeviot	1,82	3,8
Grå trønder	1,84	3,6
Dala	1,88	3,1
Fuglestadbroket	1,73	4,4
Dorper	1,65	3,5
Nor-X	2,04	4,6

Økonomi

Saukontrollen

Beste investeringa de kan gjera

animalia.no/no/Dyr/husdyrkontrollene/saukontrollen

SAUEKONTROLLEN

ÅRSMELDING

Norsk lam i verdensklasse

“Norsk lam er en fantastisk råvare som norske og utenlandske kokker bruker med stolthet og respekt.” (matprat.no)

Takk for meg

**Lukka til som
matprodusent og
sauebonde**

